

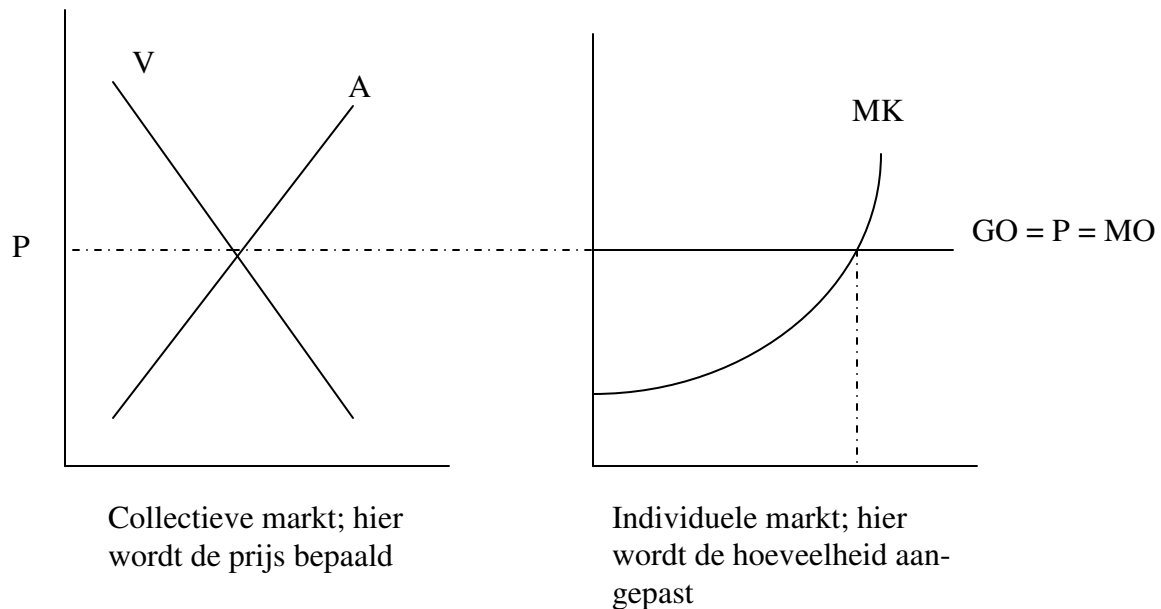
Overzicht goederenmarkt en factormarkt

Een ondernemer verkoopt goederen op de goederenmarkt en koopt productiefactoren in op de factormarkt:

Volkomen concurrentie op de goederenmarkt:

De prijs op de goederenmarkt onder volkomen concurrentie komt tot stand door vraag en aanbod. Deze prijs is voor de individuele producent een gegeven.

De plaatjes die hierbij horen zijn:

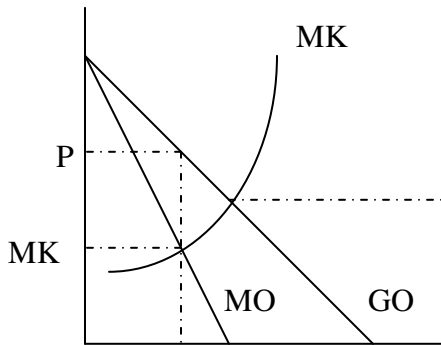

De aanbodcurve op de totale markt is een optelling van de individuele aanbodcurven van alle producenten. De individuele aanbodcurve van een producent is zijn MK-curve. Immers de producent maakt steeds de prijs gelijk aan de MK. Dit betekent dat als de prijs stijgt of daalt er een ander snijpunt met de MK-curve komt waarbij de hoeveelheid ligt die hij gaat aanbieden.

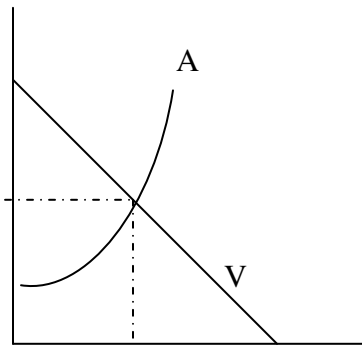
De individuele producent is hoeveelhedaanpasser.

Monopolie op de goederenmarkt:

Bij een monopolie bepaalt de producent zelf de prijs. Het is natuurlijk niet zo dat de consumenten daar niet op reageren. De curve die de reactie van de consumenten laat zien is de zogenaamde prijsafzetlijn. Dit is de GO-lijn van de producent. Bij volkomen concurrentie was deze lijn de collectieve vraaglijn naar het product geweest.

Monopolie; de producent zet de prijs boven de MK

Volkomen concurrentie; de prijs is lager dan bij monopolie, de hoeveelheid groter.

In de linker grafiek zien we de totale markt bij monopolie. In de rechter grafiek zien we dezelfde totale markt in geval van volkomen concurrentie. De aanbodcurve bij volkomen concurrentie is de MK-curve bij monopolie. De vraagcurve bij volkomen concurrentie is de GO-curve bij monopolie.

De grafieken laten zien dat de prijs bij monopolie boven de MK ligt. Dit betekent dat monopolie niet allocatief efficiënt is. Bij volkomen concurrentie ligt de prijs lager dan bij monopolie. De prijs is nu wel gelijk aan de MK. Volkomen concurrentie is daarom allocatief efficiënt.

Monopolie met zijn hogere prijs en lagere hoeveelheid veroorzaakt een dead weight loss. Dit is surplus dat van de consument wordt afgenomen om een hogere winst voor de producent te bewerkstelligen. Het probleem is echter dat het surplus dat van de consument wordt afgenomen groter is dan de winst die de producent erbij krijgt. Hier wordt dus echt waarde vernietigd.

Volkomen concurrentie op de factormarkt en op de goederenmarkt

Als een producent productiefactoren inkoop op de factormarkt maakt hij, als hij streeft naar maximale winst, ook daar marginale opbrengst en marginale kosten aan elkaar gelijk.

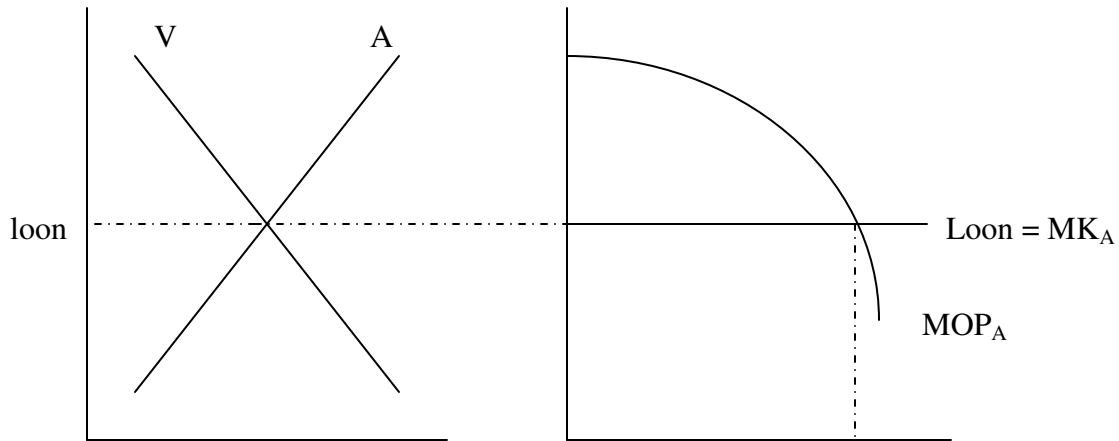
We nemen aan dat de producent arbeid inkoop op de factormarkt. Kapitaal veronderstellen we constant.

De marginale kosten zijn, als hij inkoop op een markt van volkomen concurrentie gelijk aan het loon. De marginale opbrengst is nu gelijk aan de marginale productie van arbeid vermenigvuldigd met de marginale opbrengst van het product.

Als hij verkoopt op een markt van volkomen concurrentie is de marginale opbrengst van het product gelijk aan de prijs.

De marginale opbrengst van arbeid is dus gelijk aan het marginaal product van arbeid keer de prijs van het product.

We krijgen nu de volgende plaatjes:

Collectieve
arbeidsmarkt; vraag en
aanbod bepalen het loon

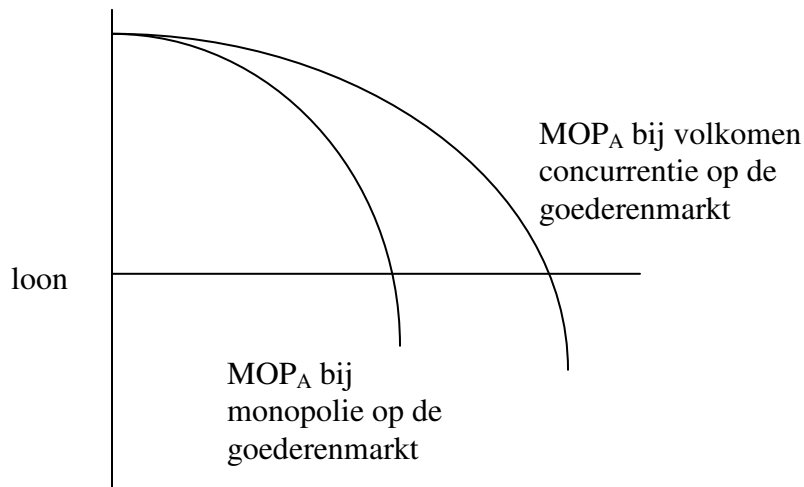
Individuele producent; loon is
een gegeven; past hoeveelheid
arbeid aan.

De individuele producent koopt zoveel arbeid dat de marginale opbrengst van het product van arbeid (MOP_A) gelijk is aan de marginale kosten van arbeid (MK_A).

De Engelse termen zijn: marginal revenue product of labor (MRP_L) en marginal cost of labor (MC_L).

Volkomen concurrentie op de arbeidsmarkt, monopolie op de goederenmarkt:

Bij monopolie is de marginale opbrengst lager dan de prijs van het product. Dit betekent dat de marginale opbrengst van het product van arbeid, als het product verkocht wordt op een markt van monopolie, lager is dan wanneer het product verkocht wordt op een markt van volkomen concurrentie.

Je ziet dat de producent, als hij verkoopt op een markt van monopolie, minder arbeid inkoop. Dit komt overeen met het feit dat onder monopolie minder verkocht wordt tegen een hogere prijs.

Monopsonie op de arbeidsmarkt:

Als de producent de enige vrager is op de arbeidsmarkt zal hij het loon niet als een gegeven beschouwen. Hij bepaalt zelf de hoogte van het loon.

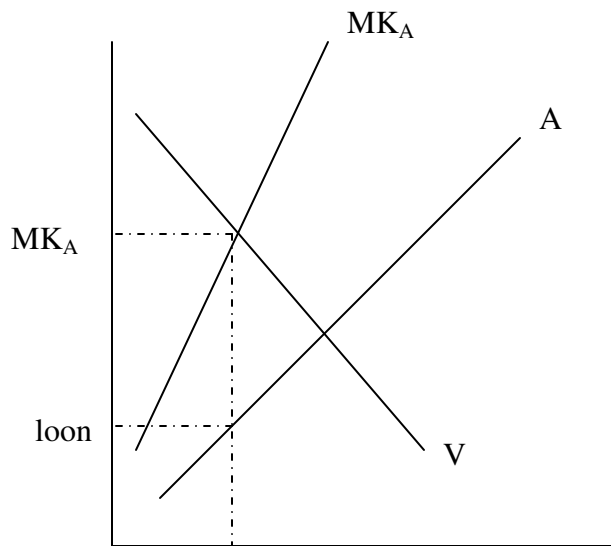
Wel zal hij merken dat als hij meer arbeiders wil aantrekken hij het loon zal moeten verhogen.

Omdat de producent het loon moet verhogen om meer arbeiders te krijgen zullen de marginale kosten van een arbeider voor hem hoger liggen dan het loon. Het volgende voorbeeld maakt dit duidelijk:

Stel dat je bij een loon van € 10 er één arbeider zich aanbiedt. Bij een loon van € 11 bieden er zich twee arbeiders aan. Bij een loon van € 12 drie arbeiders.

Dit betekent dat als je één arbeider in dienst hebt de totale kosten € 10 zijn. Als je nu twee arbeiders zou willen hebben moet het loon naar € 11. De totale kosten worden nu €22. Dit betekent dat de marginale kosten € 12 zijn. Wil je drie arbeiders dan moet je €12 betalen. De totale kosten worden nu € 36. De marginale kosten € 14.

Je ziet dat het loon steeds lager is dan de marginale kosten. In een grafiek ziet dat er als volgt uit:

De producent maakt de marginale kosten van arbeid gelijk aan de marginale opbrengst van het product van arbeid. De marginale kosten liggen hoger dan het loon. Er ontstaat dead weight loss.